

Digest cu privire la libertatea de întrunire pe timp de pandemie Nr.10

10 ianuarie 2022

Autori: Florin Gîscă, Alexandru Postica.

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul publicației poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei.

Publicația a fost realizată în cadrul proiectului “Susținerea dreptului la protest în Republica Moldova / Susținerea dreptului la libertatea de întrunire în Republica Moldova”, implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar oferit de către *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

Opiniile exprimate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna decembrie 2021	4
Situațiile analizate în luna decembrie 2021	6
02.12.2021 Chișinău Protest al studenților la USM și în PMAN	6
06.12.2021 Chișinău Protest al Confederației sindicatelor în fața parlamentului	7
19.12.2021 Bălți Protest al simpatizanților partidului Șor în fața primăriei m. Bălți	8
RECOMANDĂRI	9

INTRODUCERE

Promo-LEX este o Asociație Obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Elaborarea digestului cu privire la libertatea de întrunire are menirea să asigure și să protejeze dreptul la întrunire în contextul restricțiilor impuse în timpul pandemiei de COVID-19. Promo-LEX monitorizează în timp real modul de exercitare și de respectare a dreptului la întrunire în contextul pandemiei de COVID-19 în Republica Moldova. Scopul acestui efort de monitorizare constă în identificarea promptă a oricărei probleme, care ar putea afecta negativ exercitarea dreptului la întrunire și protest pașnic. Acest document și cele care vor urma, vin în suportul soluțiilor pentru eliminarea încălcărilor și limitărilor nejustificate ale dreptului la întrunire pașnică și protest.

Monitorizarea se efectuează de la distanță prin intermediul instrumentelor media online sau de monitorizare la fața locului. Experții analizează inclusiv modificările cadrului legal care afectează libertatea de întrunire, impactul practic al restricțiilor, abuzurile și tratamentul inegal din partea instituțiilor publice (inclusiv poliția și carabinierii), obstacolele, sancțiunile și alte probleme împotriva persoanelor și organizațiilor care exercită dreptul la libera întrunire, inclusiv prin protest offline și online.

Autorii au luat ca punct de pornire situația de facto creată în contextul măsurilor anti-pandemice impuse de autorități în anul 2020, când a fost instituită prima dată starea de urgență de către Parlamentul Republicii Moldova, iar ulterior și starea de urgență în sănătate publică.

Digestul va fi realizat lunar, astfel încât să producă un reper al modului de desfășurare a întrunirilor publice în Republica Moldova în context pandemic pe parcursul anului 2021. Pentru o mai bună înțelegere a analizei situațiilor, conținutul este împărțit în trei componente:

- constatări (sinteza situației obținute din informațiile publice plasate în câmpul mediatic, analiza documentelor/datelor din spațiul public, suprapunerea declarațiilor actorilor implicați);
- încadrare juridică (analiza succintă a normelor legale naționale, după caz internaționale, care se aplică situației descrise în constatări și în baza cărora sunt formulate concluziile);
- concluzii (expunerea subiectivă a echipei de analiză bazată pe constatările expuse racordate la normele de drept);

Totodată, în situația în care, vor fi identificate situații de criză sau aplicarea abuzivă a unor acțiuni din partea angajaților structurilor de forță, autorii vor încerca să identifice soluții legale pentru apărarea drepturilor persoanelor vătămate.

Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna decembrie 2021

În luna decembrie 2021, CNESP a adoptat o singură hotărâre spre finalul perioadei care a avut impact redus asupra întrunirilor publice.

Prin [Hotărârea nr. 67 din 21.12.2021](#), CNESP a dispus măsurile de protecție împotriva răspândirii virusului SARS-CoV-2 la târgurile de Cărciun, care au inclus purtarea măștilor, păstrarea distanței de 1 metru, dezinfectarea mâinilor și deținerea Certificatului COVID-19 de către personalul și comercianții de la târgurile de Crăciun.

Prin aceeași hotărâre, în perioada 23.12.2021 – 15.01.2022, a fost instituită măsura de asigurare a accesului la evenimente private (mese festive, evenimente corporative, nunți, botezuri), cu un număr de peste 25 de participanți, doar în baza prezentării Certificatului COVID-19 (aplicabilă pentru toate codurile de alertă (verde, galben, portocaliu, roșu).

În baza aceleiași hotărâri, a fost instituită obligativitatea prezentării rezultatului negativ al testului PCR COVID-19 la traversarea frontierei de stat pe sensul de intrare în Republica Moldova pentru persoanele care sosesc din lista statelor cu risc epidemiologic sporit de transmitere a infecției COVID-19 (zona roșie).

Pe durata lunii decembrie 2021, pe întreg teritoriul Republicii Moldova a fost în vigoare starea de urgență în sănătate publică prelungită până la 15.01.2022 prin [Hotărârea nr. 65 din 26.11.2021](#).

În data de 15.12.2021, CESP a municipiului Chișinău a stabilit prin [Hotărârea nr. 49 din 15.12.2021](#) nivelul de risc "Alertă cod Galben" pe teritoriul municipiului, având în vedere raportul prezentat de Centrul de Sănătate Publică Chișinău. Nivelul de risc s-a redus, după ce în luna noiembrie fusese stabilit nivelul de risc „Alertă cod Portocaliu”.

În municipiul Bălți nivelul de risc epidemiologic a variat de-a lungul lunii decembrie: Prin [Hotărârea 47 din 01.12.2021](#) CESP a municipiului Bălți a stabilit nivelul de risc "Cod portocaliu" în orașul Bălți, modificat ulterior în "Cod galben" ([Hotărârea 49 din 07.12.2021](#) și [Hotărârea 50 din 14.12.2021](#)) și respectiv "Cod verde" ([Hotărârea 51 din 21.12.2021](#)), conform raportului nr. 03/8-696 din 20.12.2021, prezentat de Centrul de Sănătate Publică Bălți. Prin hotărârile CESP au fost menținute portul obligatoriu al măștilor de protecție în toate spațiile publice închise, inclusiv în cadrul tuturor evenimentelor publice cu aglomerații umane din spații deschise, la întrunirile cu caracter unic, adunările în masă cu respectarea distanței fizice de minim un metru. Pentru spațiile comerciale a fost stabilit numărul maxim de vizitatori/cumpărători care pot să se afle simultan, în funcție de suprafața acestora după cum urmează: 2 până la 25 m², 4 de la 25 m² până la 50 m², 8 de la 50 m² până la 100 m², 20 de la 100 m² până la 300 m², 35 de la 300 m² până la 600 m², 50 de la 600 m² până la 1000 m², 75 de la 1000 m² până la 2000 m², 100 de la 2000 m² până la 3000 m², 200 de la 3000 m² până la 4000 m², 225 peste 4000 m².

La ședința 21.12.2021, CNESP a invitat trei experți în domeniul drepturilor omului pentru a participa la ședință. Cele trei persoane invitate au fost Maia Bănărescu (Oficiul Avocatului Poporului), Ian Feldman (președintele Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității), Alexandru Postica (Asociația Promo-LEX). Invitația a venit ca urmare a [Apelului public cu privire la abordarea bazată pe drepturile omului în hotărârile CNESP](#) adresat Guvernului Republicii Moldova de mai multe organizații din cadrul Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic, cu solicitarea de a include în componența CNESP a unor experți în domeniul drepturilor omului pentru a asigura conformitatea hotărârilor cu standardele internaționale de drepturile omului.

La 31.12.2021 în Republica Moldova erau vaccinate cu schema completă 982 152¹. La sfârșitul lunii în cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești, 229 de persoane erau internate în stare gravă cu infecția COVID-19, iar 118 în stare extrem de gravă - internate în terapie intensivă și 21 aflate la respirație asistată.

1. <https://covidinfo.gov.md/stats>

02.12.2021 | Chișinău | Protest al studenților la USM și în PMAN

Constatări:

- În data de 02.12.2021, circa 30 de studenți s-au întrunit în fața Universității de Stat din Moldova pentru a protesta împotriva desfășurării cu prezență fizică a examenelor în sesiunea iarnă 2021 la USM, în timp ce alte instituții de învățământ superior urmau să desfășoare examenele în regim online². După ce au purtat discuții cu rectorul USM, protestatarii s-au deplasat în fața clădirii guvernului, unde au continuat protestul³.
- Protestatarii au manifestat pașnic, inclusiv prin discursuri în fața jurnaliștilor. Pe parcursul întrunirii, participanții au purtat măști, iar distanța fizică a fost respectată ocazional.
- Igor Șarov, Rectorul USM, a dat asigurări că nu va exista răfuială din partea profesorilor pentru faptul că studenții au ieșit la proteste. „Să nu vă temeți niciodată să vă exprimați punctul de vedere”, i-a îndemnat rectorul.
- Organizatorii întrunirii au depus declarația prealabilă la primăria municipiului, la 01.12.2021⁴.

Încadrarea legală:

- » Întrunirea se încadrează în prevederile [Legii privind întrunirile 26/2008](#). Conform articolului 12 (5), nu este obligatorie notificarea autorității administrației publice locale în cazul întrunirilor cu un număr redus de participanți (mai mic de 50 de persoane).

Concluzii:

- Întrunirea a fost desfășurată în limitele legale cu respectarea în mare parte a condițiilor impuse de CNESP, deși pe parcursul întrunirii au fost situații de nerespectare a distanțării fizice de un metru.
- Prezentarea de către organizatori a declarației prelabile la primăria municipiului Chișinău cu o zi înaintea întrunirii, reprezintă un gest de diligență, în condițiile în care nu aveau această obligație.
- Este de apreciat atitudinea rectorului USM, Igor Șarov care a încurajat studenții să-și exprime punctul de vedere, implicit dreptul la protest.
- Exprimarea publică a unui punct de vedere în format fizic în cadrul unei întruniri este o formă importantă de protest în condițiile pandemiei, inclusiv pentru contestarea unor acțiuni sau prevederi care au legătură directă cu pandemia sau cu consecințele acesteia.

2. <http://tvr Moldova.md/social/in-jur-de-30-de-studenti-de-la-universitatea-de-stat-din-republica-moldova-au-protestat-azi-in-fata-corpului-central-al-institutiei/>

3. https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=327679795519825&t=15

4. <https://intruniri.chisinau.md/?tinfo=-120#?mod=meetings&do=ShowMeeting&MIId=3360&date=2021-12-02&back=list&targetid=maincontent>

06.12.2021 | Chișinău | Protest al Confederației sindicatelor în fața parlamentului

Constatări:

- În data de 06.12.2021 Confederația națională a sindicatelor a desfășurat în fața clădirii parlamentului, un miting de protest în legătură cu nerespectarea dreptului salariaților din sectorul bugetar de a beneficia de premiul anual, stabilit de art. 21 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar⁵.
- La întrunire au participat circa 200 de participanți care au manifestat pașnic, inclusiv prin expunerea de pancarte, discursuri și declarații media. Protestatarii au purtat măști și au respectat în mare măsură distanțarea fizică. Organizatorii întrunirii au făcut solicitări repetate în acest sens.
- Organizatorii întrunirii au înregistrat declarația prealabilă la primăria municipiului Chișinău în data de 06.12.2021⁶.

Încadrarea legală:

- » Conform art 10 (1) al [Legii privind întrunirile 26/2008](#), organizatorii care intenționează să desfășoare o întrunire, notifică în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale din unitatea administrativ-teritorială respectivă cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii. Totodată, în temeiul articolului 21 (3) al [Legii privind întrunirile 26/2008](#), Lipsa declarației prealabile nu constituie temei pentru sistarea întrunirii.
- » În plus, conform principiului de prezumție în favoarea desfășurării întrunirilor, articolul 4 (a), la examinarea declarației prealabile privind desfășurarea unei întruniri, orice dubiu va fi interpretat de către autoritățile publice în favoarea exercitării dreptului la întrunire.

Concluzii:

- Întrunirea a fost legală, chiar dacă organizatorii întrunirii nu au respectat termenul legal de cel puțin 5 zile pentru notificarea autorității administrației publice cu privire la intenția de a desfășura întrunirea (în baza articolului 21 (3) și al prezumției în favoarea exercitării dreptului la întrunire).
- Desfășurarea întrunirilor în aer liber, cu sute de participanți în timpul pandemiei, este posibilă cu riscuri minime pentru participanți, dacă sunt respectate condițiile antipandemice de purtare a măștii și respectare a distanței.

5. <https://rlive.md/protest-organizat-de-confederatia-nationala-a-sindicatelor-din-moldova-in-fata-parlamentului/>

6. <https://intruniri.chisinau.md/?tzinfol=-120#?mod=meetings&do>ShowMeeting&MIId=3362&date=2021-12-06&back=list&targetid=maincontent>

19.12.2021 | Bălți | Protest al simpatizanților partidului Șor în fața primăriei m. Bălți

Constatări:

- În data de 19.12.2021 membrii și simpatizanții partidului Șor au desfășurat în fața primăriei municipiului Bălți, un protest⁷ contra excluderii din cursa electorală pentru funcție de primar al municipiului Bălți a Marinei Tauber. Participanții la întrunire au apreciat că desfășurarea turului doi al alegerilor primarului din Bălți (în data de 19.12.2021⁸) au fost nelegitime și ilegale.
- La întrunire au participat câteva sute de participanți care au manifestat pașnic, inclusiv prin expunerea de pancarte, discursuri și declarații media.
- Organizatorii au instalat o scenă, ecran și sistem de amplificare a sunetului, prin intermediul cărora, la întrunire a participat prin intermediul unui discurs online și liderul partidului Șor, Ilan Șor care se află în afara Republicii Moldova fiind în urmărire națională și internațională.
- Organizatorii au cerut participanților să poarte măști și să respecte distanța fizică de un metru. Protestatarii, în cea mai mare parte, au purtat măști și au respectat distanța fizică.
- Organizatorii au informat primăria municipiului Bălți despre intenția de a desfășura întrunirea, prin intermediul unui e-mail expediat în data de 17.12.2021 (vineri) după încheierea orelor de lucru. Mesajul a fost citit de reprezentanții primăriei pe data de 20.12.2021, după consumarea întrunirii. În conținutul mesajului organizatorii au menționat că întrunirea ar avea un caracter spontan.

Încadrarea legală:

- » Conform art 10 (1) al [Legii privind întrunirile 26/2008](#), organizatorii care intenționează să desfășoare o întrunire, notifică în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale din unitatea administrativ-teritorială respectivă cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii. Totodată, în temeiul articolului 21 (3) al [Legii privind întrunirile 26/2008](#), Lipsa declarației prealabile nu constituie temei pentru sistarea întrunirii.
- » În plus, conform principiului de prezumție în favoarea desfășurării întrunirilor, articolul 4(a), la examinarea declarației prealabile privind desfășurarea unei întruniri, orice dubiu va fi interpretat de către autoritățile publice în favoarea exercitării dreptului la întrunire.
- » Conform articolului 3 al [Legii privind întrunirile 26/2008](#), prin *întrunire spontană* se înțelege o întrunire ale cărei inițiere și desfășurare reprezintă un răspuns direct și imediat la evenimentele din societate și care, din punctul de vedere al participanților la aceasta, nu poate fi amânată, motiv pentru care procedura ordinară de notificare nu este posibilă;

7. https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=435215478235009

8. https://a.cec.md/ro/privind-suspendarea-executarii-hotararii-comisiei-electorale-centrale-nr-1702021-2751_100921.html,
https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-stabilirea-datei-de-19-decembrie-2021-pentru-2751_100943.html

Concluzii:

- Este greu de presupus că întrunirea a avut un caracter spontan și nu a fost planificată deoarece hotărârea CEC de a desfășura turul doi al alegerilor în data de 19.12.2021 a fost luată în data de 06.12.2021, cu mai mult de zece zile înaintea datei la care a fost expediat e-mailul organizatorilor întrunirii în adresa primăriei municipiului Bălți. În cele 10 zile, organizatorii au avut timp suficient pentru a respecta termenul legal de notificare de cel puțin 5 zile, respectiv a fost posibilă respectarea procedurii ordinare de notificare.
- Întrunirea a fost legală, chiar dacă organizatorii întrunirii nu au respectat termenul legal de cel puțin 5 zile pentru notificarea autorității administrației publice cu privire la intenția de a desfășura întrunirea (în baza articolului 21 (3) și al prezumției în favoarea exercitării dreptului la întrunire).
- Desfășurarea întrunirilor în aer liber, cu sute de participanți în timpul pandemiei, este posibilă cu riscuri minime pentru participanți, dacă sunt respectate condițiile antipandemice de purtare a măștii și respectare a distanței.

RECOMANDĂRI

- Respectarea dreptului la protest indiferent de oportunitatea desfășurării întrunirilor. Decizia asupra oportunității aparține strict organizatorilor și participanților.
- Digitalizarea procesului de notificare prin introducerea de către autoritățile publice locale, dar în special primăriile municipiului Chișinău și a municipiului Bălți a posibilității de notificare online a desfășurării întrunirilor publice.

